

Asia: VN/27452/2020/

Työryhmän mietintö julkisuuslain ajantasaistamisesta

Yleisperustelut sekä suhde perustuslakiin ja säätämisyjärjestys

Huomionne yleisperusteluista sekä suhde perustuslakiin ja säätämisyjärjestys -jaksosta (mietinnön jaksot 2-5 ja 10)?

-

Soveltamisalan laajentamista koskevat ehdotukset

Miten arvioitte vaikutuksia, joita seuraa mietinnössä ehdotetun julkisuuslain soveltamisalan laajentamisesta julkisen hallintotehtävän hoitamiseen kokonaisuudessaan? Onko mietinnössä jäänyt tältä osin tunnistamatta joitakin erityisiä vaikutuksia, jotka liittyvät organisaationne erityispiirteisiin?

-

Miten arvioitte vaikutuksia, joita seuraa mietinnössä ehdotetun julkisuuslain soveltamisalan laajentamisesta julkisyhteisön määräysvallassa oleviin yhteisöihin ja säätiöihin? Onko mietinnössä jäänyt tältä osin tunnistamatta joitakin erityisiä vaikutuksia, jotka liittyvät organisaationne erityispiirteisiin?

Kilpailu- ja kuluttajavirasto (KKV) pitää mietinnön ehdotusta julkisuuslain soveltamisalan laajentamisesta perusteltuna erityisesti julkisten hankintojen valvonnan ja harmaan talouden torjunnan näkökulmista.

Julkista toimintaa on viime vuosina siirretty yhä enemmän kuntien ja valtion omistamille osakeyhtiöille, minkä seurauksena julkisten hankintojen läpinäkyvyys on osin heikentynyt. Julkisuuslain soveltamisalan laajentaminen sellaisiin kunnan ja valtion omistamiin yhtiöihin, jotka ovat hankintalain (1397/2016) 5 §:ssä tarkoitettuja hankintayksiköitä, parantaa siten lähtökohtaisesti tiedonsaantia julkisista hankinnoista. Nykyisin yhtiömuotoisten hankintayksiköiden hankinta-asiakirjat ovat ainoastaan asianosaisjulkisia, mutta soveltamisalaa laajentamalla nämä tulisivat myös yleisöjulkisuuden piiriin. KKV katsoo, että soveltamisalan laajentaminen mietinnössä ehdotetulla tavalla johtaisi siihen, että todennäköisesti suurin osa hankintalain mukaisista hankintayksiköistä ja sidosyksiköistä tulisi julkisuussäätelyn soveltamisalaan. Tämä mahdollistaisi esimerkiksi tiedotusvälineiden ja kansalaisten paremman tiedonsaannin julkisiin hankintoihin

liittyvistä asiakirjoista. Lisääntynyt avoimuus ja läpinäkyvyys edistävät julkisten varojen tehokasta käyttöä.

KKV:lla on hankintalain 142 §:n nojalla oikeus saada hankintayksiköltä, tämän sopimuskumppanilta, hankintayksikössä määräysvaltaa käyttävältä taholta ja hankintamenettelyyn osallistuneelta elinkeinonharjoittajalta salassapitosäännösten estämättä kaikki hankintamenettelyn lainmukaisuuden selvittämiseksi tarpeelliset tiedot ja asiakirjat. Julkisuuslain soveltamisalan laajentaminen ei siten suoranaisesti lisäisi KKV:n hankintojen valvonnan tiedonsaantimahdollisuuksia. Yleisöjulkisuus parantaisi kuitenkin muiden tahojen tiedonsaantioikeuksia, ja tätä kautta myös laittomia suoramankintoja voisi paljastua aiempaa helpommin. Nykyisellään pelkän asianosaisjulkisuuden nojalla esimerkiksi potentiaalisten tarjoajien on lähtökohtaisesti vaikea seurata tehtyjen hankintojen hankintalainmukaisuutta tilanteissa, joissa yhtiömuotoiset hankintayksiköt tekevät suoramankintoja julkaisematta suoramankintailmoituksia.

KKV:n näkemyksen mukaan julkisuuslain soveltamisalan laajentaminen on tärkeää myös harmaan talouden torjunnan näkökulmasta. Harmaan talouden ja talousrikollisuuden torjunnan toimenpideohjelman alatyöryhmä julkaisi elokuussa 2019 raportin keinoista ehkäistä ja torjua harmaata taloutta julkisissa hankinnoissa. Raportin mukaan muun muassa julkishallinnon yhtiömuotoisessa toiminnassa tapahtuvan julkisten varojen käytön avoimuus, valvonta ja sääntely eivät ole nykyisellään kaikilta osin riittäviä. Raportissa todetaan, että tavoitteena tulisi olla nykyistä parempi julkisen rahankäytön läpinäkyvyys. Nyt lausuttavana olevan mietinnön ehdotukset julkisuuslain soveltamisalan laajentamisesta palvelevat siten myös tätä tavoitetta.

KKV toteaa, että julkisuuslain salassapitosäännökset suojaavat soveltamisalan laajentamisesta riippumatta liikesalaisuuksia ja estävät julkisuuslain uuteen laajennettuun soveltamisalaan kuuluvien markkinoilla toimivien yksiköiden kilpailutilannetta vaarantavien tietojen julkiseksi tuloa. Työryhmä on arvioinut, että voimassa olevat salassapitoperusteet lähtökohtaisesti riittäisivät erilaisten intressien suojaamiseen soveltamisalan laajentamisesta huolimatta.

KKV toteaa lisäksi, että ehdotettu muotoilu vaikuttaisi johtavan siihen, että laajennetun soveltamisalan piiriin kuuluisi sellainen julkisomisteisten yhtiöiden toiminta, joka on luonteeltaan taloudellista. Tällöin julkisuuslain soveltamisalan piiriin voisivat kuulua myös sellaiset julkisomisteiset yhtiöt, joiden toiminta rahoitetaan niiden liiketoiminnan tuotoilla, eikä julkisin varoin, ja joiden toiminnassa ei ole kyse siitä, että ne tuottaisivat palveluja julkisin varoin kustannettuina ostopalveluina.

KKV pitää mietinnössä esitettyä julkisuuslain soveltamisalan laajentamista perusteltuna ja kannatettavana, mutta toteaa, että muutoksella voi kuitenkin olla hyvin erilaisia vaikutuksia eri julkisomisteisiin yhtiöihin, ja niitä voi olla perusteltua vielä jatkovalmistelussa selvittää. Tältä osin on kuitenkin myönteistä, että ehdotettu soveltamisalan laajentamista koskeva muotoilu mahdollistaa tällaisten erilaisten vaikutusten huomioimisen tarvittaessa muussa lainsäädännössä.

Minkälaisia erilaisia turvallisuuteen liittyviä vaikutuksia arvioitte mietinnössä ehdotetulla julkisuuslain soveltamisalan laajentamisella olevan? Ovatko voimassa olevan julkisuuslain salassapitoperusteet riittävät suojaamaan tietoja, joita on ehdotuksen mukaan soveltamisalan piiriin uutena tai laajemmin tulevien toimijoiden hallussa? Onko organisaatiollanne hallussa tietoja, joiden salassapito olisi välttämätöntä esimerkiksi turvallisuuskäytön vuoksi eikä niiden salassapito ole mahdollista voimassa olevassa laissa tai erityislaeissa säädettyjen salassapitoperusteiden perusteella?

-

Muut mietinnön ehdotukset

Olisiko muilla kuin lain soveltamisalaa laajentavilla ehdotuksilla organisaationne näkökulmasta turvallisuusvaikutuksia ja minkälaisia nämä vaikutukset olisivat?

-

Lakiehdotus ja säännöskohtaiset perustelut

Huomionne luvuittain lakiehdotukseen ja sitä koskeviin säännöskohtaisiin perusteluihin?

1 luku

6 § Viranomaisen asiakirja

Ehdotuksen 6.4 §:n 2 ja 5 kohdissa esitetään nykytilaa keskeisesti selkeyttävää sääntelyä asiakirjoista, joita ei pidettäisi viranomaisen asiakirjana lain tarkoittamalla tavalla. Perusteluista ilmenevästi ehdotus tunnistaa aivan oikein yhtäältä viranomaisissa tapahtuvan asioiden valmistelun käytäntöjen muuttumisen ja toisaalta virkamiesten välisen kommunikoinnin ja mielipiteidenvaihdon vapauden säilyttämisen välttämättömyyden muun muassa laadukkaan ja monipuolisen valmistelutyön mahdollistajana (ehdotus, s. 121 ja 123). Ehdotuksessa todetusti tällainen valmistelutyö edellyttää nykyään yhä useammin viestinvaihtoa niin viranomaisen sisällä kuin eri viranomaisten virkamiesten kanssa, mukaan lukien ulkomaiset viranomaiset ja virkamiehet (ehdotus, s. 121 ja 123). KKV pitää ehdotettuja muutoksia perusteltuina ja katsoo, että 6.4 §:n 2 ja 5 kohtiin ehdotetut tarkennukset voivat osaltaan ratkaista voimassa olevan lain soveltamisessa esiin nousseita tulkintaongelmia.

Viitaten mietinnön sivuilla 115–116 sekä 191 mainittuihin potentiaalisiin asiakirjoihin KKV näkee ehdotuksen perusteella jäävän varsin tulkinnanvaraiseksi, milloin on kyse sellaisista ehdotuksessa tarkoitetuista merkeistä tai tiedoista, jotka kuuluvat samaan käyttötarkoitukseen, ja milloin taas 24 §:n uuden asiakirjan laatimisen piiriin menevästä, eri käyttötarkoituksiin tarkoitettujen tietojen yhdistämisestä uudeksi asiakirjaksi. Virasto näkee, että mikäli sääntelyn tavoitteena on yhtenäinen tulkintakäytäntö, on tarpeen selkeyttää sitä, mitä tarkoitetaan merkkien tai tietojen kuulumisella samaan käyttötarkoitukseen silloin, kun viranomainen ei itse niitä yhdistele.

2 luku

8.2 § (Osajulkisuus)

KKV katsoo, että ehdotukseen tulisi lisätä konkreettisia esimerkkejä tilanteista, joissa viranomainen voisi jättää laatimatta niin sanotun osajulkisen version (ehdotettu 8.2 §). Ehdotuksen perusteluissa tuodaan esiin voimassa olevan lainkohdan perusteluja sekä viitataan oikeuskäytäntöön. KKV ei pidä tätä riittävänä, kun huomioidaan viranomaisten uudistustyön aiemmissa vaiheissa esiintuomat haasteet osajulkisten versioiden laatimisessa. Tietoa käsitellään nykyään erilaisissa ja monimuotoisissa järjestelmissä, joten voitaneen ennakoida, että osajulkisten versioiden työstämisessä tullaan kohtaamaan uudenlaisia haasteita.

Osajulkisten versioiden toteuttamista vaikeuttaa jo nyt se, että elinkeinotoiminnan dataa käsitellään erilaisissa tietoteknisissä järjestelmissä ja muodoissa. Kun tieto tällä hetkellä voidaan antaa salassapitovelvollisuus huomioiden turvallisesti vain pdf-muodossa, tarkoittaa tämä esimerkiksi sitä, että alun perin Excel-muodossa olleen asiakirjan pyytäjää ei saa tietoa, eikä voi käyttää tai tarkistaa asiakirjassa käytettyjä kaavoja. Ehdotuksesta jää epäselväksi, voisiko tämä olla peruste jättää laatimatta asiakirjasta osajulkista versiota esimerkiksi siksi, että asiakirja ei olisi salassa pidettävien tietojen peittämisen jälkeen ymmärrettävissä oikein tai ei mahdollistaisi julkisen vallan ja viranomaisten toiminnan valvontaa (ehdotettu 2 §). KKV viittaa myös jäljempänä ehdotetusta 16.5 §:stä lausumaansa, jossa niin ikään kiinnitetään huomiota kokemuksiin haasteista laatia Excel-muodossa olevista asiakirjoista osajulkisia versioita. Tällaiset KKV:n kilpailuvalvonnalle toimitetut asiakirjat sisältävät tavanomaisesti mittavissa määrin elinkeinonharjoittajien liikesalaisuutena salassa pidettävää tietoa, joiden poistaminen on vähintäänkin työlästä ja haastavaa riippumatta siitä, onko asiakirja Excel- vai pdf-muodossa.

KKV tunnistaa ehdotuksessa painotetun tiedonsaantioikeuden kohdistumista asiakirjan sijasta tietoon, kuitenkin siten, että tiedonsaantioikeuden kohteena olevat tiedot tulisi olla lain 6 §:n mukaisessa viranomaisen asiakirjassa (esim. ehdotus, s. 125). Ehdotuksesta jää epäselväksi, onko tällä painotuksella vaikutusta osajulkisten versioiden laadintaan. Varsin usein esiintyy tilanne, jossa julkisesta KKV:n selvityspyynnöstä ilmenee, mitä tietoja elinkeinonharjoittajilta on pyydetty ja mihin seikkoihin KKV on asiaa selvittäessään kiinnittänyt huomiota, mutta yhtiöiden vastaukset ovat liikesalaisuutena salassa pidettäviä. Jos vastauksesta laadittaisiin osajulkinen versio, siihen ei jäisi mitään sellaista oleellista ja asiaan vaikuttavaa tietoa, joka ei jo ilmenisi julkisesta selvityspyynnöstä. Ehdotuksessa voisi esimerkiksi arvioida, onko tiedonsaantioikeuden toteutumisen osalta riittävää, että tiedon pyytäjälle tällaisessa tilanteessa annetaan julkinen selvityspyyntö ja tieto siitä, että vastaus selvityspyyntöön on liikesalaisuusperusteella kokonaan salassa pidettävä.

10.1 §:n 6 kohta (Asianosaisen tiedonsaantioikeus / julkiset hankinnat)

Tarjousten vertailussa käytetty kokonaishinta mainitaan asianosaisjulkisuuskohtan alla kuten voimassa olevassa laissa. Sanamuodosta ja maininnan sisällyttämisestä ainoastaan

asianosaisjulkisuuspykälään voi saada käsityksen, että vertailussa käytettävä kokonaishinta on aina ainoastaan asianosaisjulkinen tieto.

10.2 §:n 8 kohta (Asianosaisen tiedonsaantioikeus / ilmoituksen tekijän henkilöllisyyttä ym. koskevat tiedot)

KKV pitää tärkeänä ilmoituksen tekijän henkilöllisyyden suojaamisen nimenomaista lisäämistä lainkohtaan ehdotetussa laajuudessa. Ehdotettu lisäys on nykysääntelyyn (julkisuuslain 24.1 §:n 15 kohta sovellettuna yhdessä mainitun lain 11.2 §:n 1 kohdan kanssa) verrattuna selkeä ja informatiivinen.

3 luku

12 § (Tiedonsaantioikeuden alkaminen)

Ehdotettu säännös viranomaisen sisäisen valmisteluaineiston julkiseksi tulemisen ajankohdasta on sinällään selkeä. KKV esittää kuitenkin harkittavaksi, tulisiko perusteluja niin sanottujen sisäisten viranomaisselvitysten, kuten viranomaisen omassa keskuudessa syntyneiden ehdotusten ja luonnosten (ehdotus, s. 146-147), suhteesta ehdotetun 6.4 §:n 2 ja 5 kohdissa tarkoitettuihin viranomaisen asiakirjan käsitteen ulkopuolelle jääviin asiakirjoihin selkeyttää. Viimeksi mainitun lainkohdan perusteluissa keskeinen kriteeri sisäisen työskentelyn asiakirjojen statusta arvioitaessa vaikuttaisi olevan niiltä puuttuva rooli päätöksenteossa. Tämä huomioiden ehdotetun 12.1 §:n 9 kohdan perusteluissa julkiseksi tulevan viranomaisen sisäisen valmisteluaineiston kuvaamiselle valitun tavan voitaneen olettaa aiheuttavan epäselvyyttä lakia käytäntöön sovellettaessa.

4 luku

15 § Julkiset henkilötiedot

KKV pitää ehdotettua muutosta kannatettavana ja oikeasuuntaisena, sekä merkittävänä parannuksena nykytilaan. Erityisesti KKV katsoo 1 momentin 2 kohdassa ehdotetun perustellun epäilyn tason ja 2 momentissa ehdotetun ilmeisyyden tason selkeyttävän henkilötietoihin kohdistuvien tietopyyntöjen käsittelyä.

KKV kiinnittää kuitenkin huomiota siihen, että "erityinen riski" ei ole tietosuojalainsäädännössä käytetty termi, eikä sille ole myöskään muualla laissa vakiintunutta sisältöä. Lisäksi esimerkiksi riskienhallinnan käsikirjassa valtiorhallinnon toimijoille (VM 2023:54) ei käytetä erityisen riskin käsitettä. Käsitettä olisi syytä avata enemmän sekä monialaisten, konkreettisten esimerkkien, että yleisen riskienhallinnan arvioinnin kautta. Epäselväksi myös jää otetaanko erityisen riskin arvioinnissa huomioon esimerkiksi riskin todennäköisyys, vakavuus ja riskin seurauksia lieventävien hallintatoimien vaikutukset. Lisäksi virasto kiinnittää huomiota erityistä riskiä määrittäviin termeihin. Henkilötiedon määritelmän takia melkein mikä tahansa tieto voi olla henkilötietoa. Tämän takia

henkilötietojen määrä -termi voi tarkoittaa hyvin erilaisia tietojoukkoja, jotka voivat liittyä erilaiseen määrään rekisteröityjä. Laskennallinen henkilötietojen määrä voi nousta helposti huomattavaksi pienenkin rekisteröityjen joukon kanssa, mutta määrä itsessään ei välttämättä suoraan vaikuta käsittelystä seuraavaan rekisteröityyn kohdistuvaan riskiin. Ehdotuksessa kuitenkin määrä itsessään on arviointiin vaikuttava kriteeri, eikä perusteluissa avata määrän arviointia tarkemmin.

KKV pitää tärkeänä perusteluissa mainintaan, että viranomaisella ei ole velvoitetta seurata luovutetun henkilötiedon käsittelyn lainmukaisuutta.

Ehdotuksen perusteluissa tuodaan esille tilanne, että henkilötietoja ei voida luovuttaa, jos on ilmeistä, että niitä pyytävällä viranomaisella ei olisi oikeutta käsitellä tietoja henkilötietojen suoja koskevan lainsäädännön nojalla. KKV pitää tärkeänä, että tällaisessa arvioinnissa nimenomaisesti vaaditaan ilmeisyyttä. KKV painottaa, että tällaisen ilmeisyyden toteaminen on haastavaa ja vaatii monipuolista osaamista tietopyyntöön vastaavalta. KKV:n yksi laissa säädetyistä tehtävistä on tehdä tutkimusta. KKV on näin ollen tällaisen tutkimuksen rekisterinpitäjä, sekä päättää tietosuojalainsäädännön mukaisesti rekisterinpitäjänä esimerkiksi siitä, mitkä henkilötiedot ovat tarpeellisia tutkimuksen tekemistä varten. KKV kuitenkin toistuvasti kohtaa tilanteen, jossa julkisuuslain mukaisen tietopyyntöön kohteena oleva viranomainen aloittaa välttämättömyysarvioinnin ja joko ehdottaa, että KKV muuttaisi tutkimustaan niin, että siinä ei käsiteltäisi tiettyjä henkilötietoja tai esittää pyynnön saatuaan, että se ei tule luovuttamaan julkisia henkilötietoja. Tämän takia KKV esittää, että perusteluihin lisättäisiin esimerkkejä vaadittavan ilmeisyyden tasosta ja selvennystä siitä, että kysymyksessä on arvio esitetyn käsittelyn sisällyttämisestä lainmukaiseen tehtävään, ei toimivalta päättää miten tietoja pyytävä viranomaisen toteuttaa tehtävänsä.

Markkinointiin liittyen virasto esittää perusteluihin lisättävän selvyyden vuoksi toteamuksen, että kyseisellä kohdalla ei tarkoiteta oikeushenkilön muihin oikeushenkilöihin kohdistamaa markkinointia. Tyypillinen KKV:n yritykseltä vastaanottama tietopyyntö kohdistuu KKV:ssa lähimenneisyydessä vireille tullessiin valvonnan uusiin asioihin, koska yritys haluaa markkinoida palveluitaan asianosaisille yrityksille ja julkishallinnon organisaatioille.

16.2 § (Tiedon antamisesta päättäminen)

KKV pitää ehdotusta puutteellisena tai vähintäänkin epäselvänä siltä osin kuin siinä ei oteta kantaa viranomaisen toimivaltaan antaa niin sanottuja positiivisia julkisuus päätöksiä tilanteessa, jossa ei ole vireillä tietopyyntöä. Jos viranomaisella ei tällaista toimivaltaa olisi, siitäkin tulisi mainita selvyyden vuoksi. KKV on lausunut aiheesta tarkemmin jäljempänä 18 ja 22 §:n yhteydessä.

Tietopyyntö voi kohdistua tietoon, jonka viranomainen on saanut kolmannelta, yksityiseltä osapuolelta. Tällainen tieto voi olla viranomaisen arvion mukaan kokonaan julkista, mutta

asianosainen kolmas osapuoli ilmaisee kuulemisen yhteydessä siihen salassapitotahdon. Tällöin kolmannella osapuolella on mahdollisuus saada asia viranomaisen ratkaistavaksi hyvän hallinnon periaatteiden mukaisesti eli kysymyksessä on niin sanottu myönteinen kirjallinen julkisuus päätös tietopyyntöön. Ehdotetun pykälän 2 momentin sanamuoto ei tunnista tällaista tilannetta, koska siinä edellytetään viranomaisen kieltäytyvän antamasta pyydettyä tietoa tai antavan sen muussa kuin pyydettyssä muodossa. KKV pitää kuitenkin tarkoituksenmukaisena, että tällaisessakin tilanteessa viranomaisella ei olisi hallintolainmukaista automaattista ratkaisupakkoa, vaan asia siirtyy viranomaisen ratkaistavaksi ainoastaan kolmannen osapuolen tätä pyytäessä eli analogisesti 2 momentissa tarkoitettuun tilanteeseen. Kolmas osapuoli ei välttämättä halua ratkaisua, vaikka ei olisikaan sama mieltä tiedon julkisuudesta. Vastaavasti luonnoksen 18.3 §:ssä viitataan ainoastaan tiedon pyytäjään, ei muihin asianosaisiin.

16.5 § (Mahdollisuus kieltäytyä toteuttamasta tietopyyntöä, jos se edellyttäisi viranomaiselta lain tarkoitus huomioon ottaen ilmeisen kohtuuttomia toimia)

KKV pitää merkittävänä parannuksena nykytilaan sitä, että ehdotuksessa tunnistetaan tilanteita, joissa viranomaiselle annetaan mahdollisuus kieltäytyä toteuttamasta tietopyyntöä. KKV on voimassa olevan lain aikana vastannut myös pyyntöihin, joiden tarkoitus ei mitään ilmeisimmin ole keskeisesti julkisuusperiaatteen toteuttamiseen ja joihin vastaaminen on ollut hyvin työlästä ja määrääjät ylittävää. Vastaaminen on myös edellyttänyt lukuisia selvitystoimenpiteitä eri osapuolien kanssa. Siten ehdotukseen sisältyvä kannanotto siitä, että viranomaiselle voidaan tehdä myös sellaisia tietopyyntöjä, joiden tarkoitus ei liity keskeisesti julkisuusperiaatteen toteuttamiseen ja joihin vastaaminen on hyvin työlästä tai jopa ääritilanteessa mahdotonta (ehdotus, s. 168), vastaa KKV:n kokemuksiin. On kuitenkin tärkeää, että lainkohdan soveltamisedellytyksiä avataan perusteluissa mahdollisimman selkeästi ja konkreettisesti, mukaan lukien ehdotuksessa tunnistettu kohtuuttomien tietopyyntöjen ongelman liittyminen erityisesti sellaisiin viranomaisiin, joiden asiakirjoihin tyypillisesti sisältyy sekä julkisia että salassa pidettäviä tietoja (ehdotus, s. 168). Viimeksi referoitua kannanottoa voitaneen pitää liian yleisenä ja yksilöimättömänä ohjaamaan ehdotetun lainkohdan tulkintaa.

Ehdotuksessa mainitaan, että tietyin edellytyksin lain mahdollistamat ennakkolliset asiakirjapyynnöt ja ilmeisessä kiusantekomielessä tehdyt pyynnöt voisivat olla esimerkkejä pyynnöistä, joiden tarkoitus ei liity keskeisesti julkisuusperiaatteen toteuttamiseen. KKV esittää harkittavaksi, voisiko ehdotuksessa mainita muitakin esimerkkejä. Ehdotuksessa olisi muun muassa mahdollista käsitellä sitä, vaikuttaako pyynnön lain tarkoitukseen liittymisen arviointiin se, onko kyse viranomaisen laatimista vai sille toimitetuista asiakirjoista, ja jälkimmäisen osalta vielä se, miten toimittaminen on tapahtunut. Konkretiaa toisi siten esimerkiksi kannanotto siihen, kuuluisivatko viranomaiselle toimitetut – ja ääritilanteessa viranomaisen toimivallassaan olevaa pakkoa (esimerkiksi tarkastukset) käyttäen vaatimat – asiakirjat herkemmin tämän poikkeuksen piiriin kuin viranomaisen laatimat asiakirjat. Yleisemmällä tasolla kyse on siitä, mitä johtopäätöksiä pyynnön tarkoituksesta voisi tehdä vaikkapa pyynnön yksilöinnistä tilanteessa, jossa julkisuusperiaatteen toteutumisessa keskeinen tieto on julkisesti saatavissa, ja pyyntö kohdistuu viranomaisen toimivallassa oleviin selvitystoimenpiteisiin saatuihin asianosaisen toimittamiin, mutta luonteeltaan yksityiseen elinkeinotoimintaan liittyviin tietoihin.

KKV huomauttaa, että kiusantekomielessä tehty tietopyyntö voi olla myös sellainen, joka perustuu itseään koskevien tietojen pyytämiseen (ehdotettu 11 §). Tällaisena tilanteena virasto pitää esimerkiksi tilannetta, jossa viraston asiakas on jatkuvasti yhteydessä virastoon ilman, että yhteydenottojen tarkoituksena on saattaa asiaa virastossa vireille, ja tämä myöhemmin pyytää tietopyynnöllä virastolta kaikkia itseään koskevia tietoja. Käytännössä pyynnön kohteena olevat tiedot koostuvat tällöin henkilön itsensä yhteydenotoista virastoon ja viraston vastauksista näihin yhteydenottoihin, ja jotka siten pyytäjällä käytännössä jo on. Tällaisissa tilanteissa pyydetty aineisto voi koostua tuhansista tai kymmenistä tuhansista viesteistä.

Vastaavasti lainkohdassa mainittua ilmeistä kohtuuttomuutta on perusteluissa (ehdotus, s. 169) pyritty avaamaan suhteessa tavanomaiseen suuritöisyyteen tuomalla esiin, että ilmeisellä kohtuuttomuudella tarkoitettaisiin käytännössä merkittävää epäsuhtaa pyynnön ja sen realististen toteuttamismahdollisuuksien välillä. Lienee kuitenkin mahdollista antaa selvennystä ja konkretiaa esimerkiksi siihen, mitä tarkoitetaan realistisilla toteuttamismahdollisuuksilla. KKV vastaanottaa tietopyyntöjä aineistoista, jotka sisältävät kymmeniä tuhansia tiedostoja ja koostuvat lukuisista eri tietojenkäsittelyn tiedostomuodoista. Tietopyyntö voi kohdistua myös aineistoon, joka koostuu laajimmillaan miljoonista riveistä esimerkiksi Excel-pohjaista tai tekstitiedostomuotoista (csv) myyntiaineistoa yritysten tietojärjestelmistä. Lisäksi voidaan mainita selvityspyynnöt, jotka toteutetaan Online-pohjaisten kyselytutkimustyökalujen avulla ja niiden vastauksina kerättävät aineistot, jotka koostuvat usein satojen eri vastaajien toimittamista yksittäisistä vastauksista. Edellä mainituille esimerkeille on yhteistä ison data-aineiston lisäksi se, että osajulkisten versioiden työstäminen näistä on haastavaa ja osittain mahdotonta, jolloin voitaneen katsoa, että pyynnön ja sen realististen toteuttamismahdollisuuksien välillä on merkittävää epäsuhtaa. Mainitusta epäsuhdasta lienee mahdollista antaa muitakin esimerkkejä.

Ehdotuksessa tunnistetaan tilanteet, joissa pyynnön täyttäminen voisi muodostua työläytensä vuoksi ilmeisen kohtuuttomaksi. Tällöin edellytettäisiin, että pyynnön täyttäminen uhkaa vaarantaa viranomaisen muun toiminnan asianmukaisen hoitamisen (ehdotus, s. 169). Tältä osin olisi toivottavaa, että ehdotuksessa avattaisiin tarkemmin sitä, mitä tarkoitetaan viranomaisen muun toiminnan asianmukaisen hoitamisen vaarantumisella. Mietintö jättää epäselväksi, onko ehdotetussa lainkohdassa tarkoitettu vaarantumisesta kysymys esimerkiksi silloin, kun pyyntöön pystyisi pyydettyjen asiakirjojen sisältö huomioiden vastaamaan vain tietyt asiaa hoitavat virkamiehet ja pyyntöön vastaaminen estäisi heitä hoitamasta muita virkatehtäviään vastaamiselle varatun määräajan aikana. On myös epäselvää, mitä painoarvoa muun toiminnan asianmukaisen hoitamisen vaarantumisesta arvioitaessa tulisi antaa sille, pystytäänkö pyyntö toteuttamaan ehdotetuissa määräajoissa. KKV:n kilpailuvalvonnassa osajulkisten versioiden laatiminen on hallinnolliselta työmäärältään erittäin työlästä ja vie merkittävässä määrin aikaa varsinaiselta kilpailuvalvonnalta. Vireillä olevaan tutkintaan kohdistuvaan pyyntöön voivat usein vastata vain asiaa selvittävät virkamiehet, koska muut eivät samalla tarkkuudella pysty tunnistamaan aineistossa olevia salassa pidettäviä tietoja (vrt. ehdotuksen s. 168). Pyyntöön vastaaminen viivästyttää siten suoraan vireillä olevan kilpailunrajoitusasian selvittämistä. Siitä huolimatta ei ole varmuutta, että laajoihin ja/tai työläisiin pyyntöihin pystytään vastaamaan määräajassa.

KKV huomioi lopuksi kaksi asiaa, joista ei vaikuttaisi olevan mainintaa ehdotuksessa. KKV on ensinnäkin saanut asianosaisilta palautetta siitä, että kuulemismenettelyyn liittyvä liikesalaisuustietojen salassapitotahdon selvittäminen isojen asiakirjakokonaisuuksien osalta on myös elinkeinonharjoittajille työlästä ja kustannuksia aiheuttavaa. Ehdotus jättää epäselväksi, tulisiko asianosaiselle aiheutuva työmäärä ja kustannukset ottaa huomioon arvioinnissa.

Toinen on kysymys ajan kulumisen merkityksestä. Aihetta olisi toivottavaa käsiteltävän ehdotuksessa. Epäselväksi jää esimerkiksi, voitaisiinko tilanteessa, jossa osajulkiset versiot olisi jo kertaalleen laadittu (esimerkiksi seitsemän vuotta sitten), ilmeiseen kohtuuttomuuteen vedoten jättää ison asiakirjamäärän liikesalaisuudet nyt uuden pyynnön johdosta toistamiseen ajan kulumisen merkityksen selvittämiseksi arvioimatta ja täyttää pyyntö antamalla nuo aiemmin laaditut osajulkiset versiot. On myös epäselvää, tulisiko tässä arvioinnissa ottaa huomioon edellä todettu asianosaiselle aiheutuva työmäärä ja kustannukset.

18 § Määräajat

KKV pitää määräaikoihin ehdotettuja muutoksia hyvinä ja selkeinä. Ehdotetussa muodossaan määräaikojen kulumiseen esitettyjen joustojen ja rajausten voitaneen olettaa ottavan riittävästi huomioon tietopyyntöjen käsittelyajoissa esiin nousseet ongelmat.

KKV pitää kannatettavana sitä, että ehdotettu lainkohta tunnistaa tietopyyntöjen ratkaisemiseksi välttämättömän kuulemismenettelyn. Ehdotus myös huomioi, että asiakirjapyynnön ratkaiseminen edellyttää joskus lisätietojen tai selvennysten pyytämistä (ehdotus, s. 172). KKV kuitenkin katsoo, että valitut muotoilut sekä ehdotetussa lainkohdassa että sen perusteluissa jättävät ilmeistä epäselvyyttä siihen, mitä lisätietojen tai selvennysten pyytämiseksi (asian selvittäminen yhteydessä) ja kuulemismenettelyllä (osana asian ratkaisemista) tosiasiallisesti tarkoitetaan, mukaan lukien kysymyksen siitä, kuka tai mikä taho on ehdotetun kuulemismenettelyn asianosainen.

KKV:n kokemuksen mukaan pyynnön kohteena olevissa asiakirjoissa olevien liikesalaisuuksien objektiivinen arviointi edellyttää aina yrityksen salassapitotahdon selvittämistä. Yritysten salassapitotahto on usein laajempi kuin mitä objektiivisesti arvioiden voidaan hyväksyä. Osassa tapauksia salassapitotahtoa ei perustella annetusta ohjeistuksesta huolimatta tietokohtaisesti. Ehdotukseen valitut muotoilut jättävät tarpeettoman epäselväksi, mikä on salassapitotahdon selvittämisen suhde kuulemismenettelyyn. Epäselvää on myös se, voiko viranomaisen – ja jos voi, niin millä edellytyksillä – vastata tietopyyntöön tekemättä päätöstä sivuuttaen salassapitotahdolle esitetyt perustelut, jotka eivät asiaa objektiivisesti arvioiden ole riittäviä. KKV:n kokemuksen mukaan asianosaiset vetoavat objektiivisesti arvioitavaa merkittävästi laajempaan salassapitotahtoon usein myös julkisten henkilötietojen osalta. Toimivalta vastata tietopyyntöön antamalla päätöstä turvaisi tiedon antamisen viivytyksettömyyttä. Samalla se yhtäältä vähentäisi pyynnön täyttämisen edellyttämää työmäärää ja toisaalta vapauttaisi aikaa viranomaisen varsinaisen toiminnan asianmukaiseen hoitamiseen.

Kuulemisen ja sitä mahdollisesti seuraavan niin sanotun positiivisen julkisuuspäätöksen antamisen merkitys asianosaisen muutoksenhakuoikeuden turvaamiseksi ilmenee ehdotuksen perusteluista (ehdotuksen perustelut, s. 173-174), mikä on selkeä parannus voimassa olevaan lakiin verrattuna. Lainkohta ja sen perustelut jättävät kuitenkin epäselväksi sen, onko viranomaisella toimivaltaa antaa positiivista julkisuuspäätöstä, ellei samanaikaisesti ole vireillä tietopyyntöä. Tällaiselle toimivallalle on ilmeinen tarve. KKV lausuu aiheesta tarkemmin jäljempänä ehdotetun 22 §:n yhteydessä.

5 luku

22 § (Velvollisuus tuottaa tietoa)

Sekä voimassa oleva että ehdotettu säädös jättävät epäselväksi, onko viranomaisella toimivaltaa tehdä niin sanottuja positiivisia julkisuuspäätöksiä, ellei samanaikaisesti ole vireillä tietopyyntöä (ehdotettu 16 §).

Kun lähtökohdaksi otetaan se, ettei yrityksen salassapitotahdolla ja esittämällä selvityksellä ole ratkaisevaa asemaa arvioitaessa sitä, sisältääkö pyydetty asiakirja liikesalaisuuksia, vaan salassapidon perusteita oli arvioitava objektiivisesti (KHO 2017:82), voitaneen pitää selvänä, että viranomaisella tulisi olla toimivaltaa antaa positiivisia julkisuuspäätöksiä myös muulloin kuin tietopyynnön ollessa vireillä. Konkreettisine esimerkkeinä voidaan mainita päätöksistä laadittavat verkkosivuille tai päätöspankkiin (vrt. ehdotuksen s. 186-187) tulevat julkiset versiot sekä oikeudenkäyntiasiakirjoista laadittavat asianosaisjulkiset (voimassa olevan lain 11 § ja puolustautumisoikeuksien täysimääräinen toteutuminen) ja julkiset versiot. Näissä tilanteissa tiedolla ei ole ”pyytäjää”, vaan viranomaisen täyttää joko velvollisuuttaan tuottaa tietoa (päätökset) tai muuta toimivallassaan olevaa tehtävää (oikeudenkäyntiaineisto).

Edellä mainitut esimerkit ovat konkreettisia KKV:n kilpailuvalvonnassa usein esiintyviä tilanteita, joissa asianosaisten salassapitotahto liikesalaisuusperusteella on merkittävästikin laajempi kuin viraston objektiivinen arviointi tietojen luonteesta. KKV näkee, että kyse on tilanteista, joissa virastolla tulisi olla toimivaltaa antaa positiivisia julkisuuspäätöksiä, vaikka vireillä ei olisikaan tietopyyntöä. Muunlainen lopputulos johtaisi tilanteeseen, jossa viranomaisen joko julkaisisi tiedon vastoin salassapitotahtoa ja asianosaisen oikeutta saada valituskelppoinen päätös tai jättäisi julkaisematta julkiseksi arvioimaansa tietoa. Ensimmäisessä vaihtoehdossa viranomaisen saattaisi erehtyessään aiheuttaa asianosaiselle merkittävää (taloudellista) vahinkoa, mikä jo itsessään puoltaisi tehokkaan muutoksenhakumahdollisuuden olemassaoloa. Jälkimmäisessä vaihtoehdossa viranomaisen laiminlöisi velvollisuutensa huolehtia siitä, että tietojen saamista viranomaisen toiminnasta ei rajoiteta ilman asiallista ja laissa säädettyä perustetta eikä enempää kuin suojattavan edun vuoksi on tarpeellista. Samalla valvontaviranomaisen päätösten julkaisemisella tavoiteltava markkinatoimijoihin suunnattu yleisestävä vaikutus jäisi tarkoitettua vähäisemmäksi.

Huomioiden ehdotuksessa viranomaiselle asetettu velvollisuus yhtäältä tuottaa tietoa (ehdotettu 22 §) ja toisaalta huolehtia viestinnässään siitä, ettei salassa pidettäviä tietoja viedä yleiseen

tietoverkkoon (ehdotettu 23 §), KKV pitää tärkeänä, että ehdotukseen lisätään nimenomainen toimivalta antaa positiivisia julkisuus päätöksiä tai vähintäänkin muu ratkaisuvaihtoehto, joka mahdollistaa 22 ja 23 pykälissä asetettujen velvollisuuksien täyttämisen.

6 luku

27 § (Ilmaisukielto)

Ehdotetun 27 §:n 2 momentissa oleva asianosaisen vaitiolovelvollisuus ja 27 §:n 3 momentin asianosaisen hyväksikäyttökielto vastaisivat käytännössä voimassa olevan lain sääntelyä. Asianosaiset ja heidän asiamiehensä esittävät toistuvasti KKV:lle kysymyksiä sekä vaitiolovelvollisuuden että hyväksikäyttökiellon piirissä olevan asianosaiselle annetun salassa pidettävän tiedon määritelmästä sekä asianosaiselle asetettujen velvoitteiden laajuudesta ja/tai ulottuvuudesta. KKV esittää harkittavaksi, tulisiko lainkohdan käsitteitä tältä osin tarkentaa tai niiden sisältöä avata perusteluissa.

Vaitiolovelvollisuus: Koskeeko hallintomenettelyn asianosaista vain momentin viimeinen virke, vai soveltuuko koko momentti (myös) asianosaiseen? Mitä tarkoitetaan asianosaista itseään koskevalla tiedolla ja miten se rajataan muuta kuin asiaosaista itseään koskevasta tiedosta? Onko itseään koskeva tieto tosiseikka vai kuuluuko sen piiriin esimerkiksi myös viranomaisen asianosaiselle esittämä alustava arvio selvitettävänä olevan asian oikeudellisesta arvioinnista? Jos kilpailurikkomuksen tutkinta kohdistuu useampaan elinkeinonharjoittajaan (esimerkiksi kartelli tai muu kilpailijoiden välinen kielletty yhteistyö), miten asianosainen erottaa itseään koskevat tiedot muuta kuin itseään koskevasta tiedosta? Onko – ja jos on, niin millä edellytyksillä – viranomaisen tehtäviin kuuluvan valvonnan onnistumista turvaavan nykyisen lain 24.1 §:n 15 kohdan nojalla salassa pidettävä tieto muuta kuin asianosaista itseään koskevaa tietoa?

Hyödyntämiskielto: Mitä tarkoitetaan sen oikeuden, edun tai velvollisuuden hoitamista koskevalla asialla, johon asianosaisen tiedonsaantioikeus on perustunut? Saako asianosainen tämän lainkohdan nojalla paljastaa muuta kuin asianosaista itseään koskevia salassa pidettäviä tietoja sivullisille, jos yhtiö esimerkiksi arvioi asian hoitamisen – ja viime kädessä asiassa puolustautumisen – edellyttävän, että se on yhteydessä asian selvittämisen aikana asiakkaisiinsa tai muihin yhteistyökumppaneihinsa (= sivullisiin)?

KKV nostaa lopuksi esiin kysymyksen, jota ei vaikuttaisi käsiteltävän ehdotuksessa. Ehdotuksessa ei käsitellä harkinnanvaraisesti julkisten asiakirjojen suhdetta ilmaisukieltoon. KKV esittää harkittavaksi, tulisiko julkisuuslain ilmaisukieltoa koskevia säännöksiä täsmentää harkinnanvaraisesti julkisten asiakirjojen osalta tilanteessa, jossa viranomaisella on esimerkiksi hallintolain 34 §:n kuulemisen yhteydessä velvollisuus antaa asianosaiselle tieto harkinnanvaraisesti julkisesta asiakirjasta. Asianosaiselle kuulemisen yhteydessä annettavissa päätösluonnoksessa ja asiaa selvitettäessä kertyneessä asiakirja-aineistossa ei välttämättä ole salassa pidettävää tietoa. Kuulemisen aikaan asian käsittely on viranomaisessa vielä kesken ja kuulemismenettely on osin osa asian selvittämistä. Kuulemiseen annettu vastine vaikuttaa sekä päätösluonnoksessa esitettyjen tosiseikkojen että

perustelujen arviointiin lopullista päätöstä tehtäessä. Siten viranomaisen on kuulemisen yhteydessä mahdotonta täysimääräisesti ennakoida esimerkiksi sitä, sisältääkö asiakirjat (epätarkkoja, puutteellisia tai peräti virheellisiä) tietoja, jotka olisivat ilman painavaa syytä omiaan aiheuttamaan vahinkoa jollekin asiaan osallisista.

28 § Salassa pidettävät tiedot

KKV on uudistustyön aiemmissa vaiheissa lausunut laajasti salassapitosäännösten muutostarpeista (mm. KKV:n 10.5.2021 päivätty lausunto viranomaisten ja julkista tehtävää hoitavien kokemuksista julkisuuslain toimivuuteen ja julkisuusperiaatteen toteuttamiseen liittyen, lausuntopyyntö 20.4.2021, VN/27452/2020). Säännösten perusteelliselle tarkastelulle ja uudistukselle on KKV:n arvion mukaan ilmeinen tarve. KKV pitää tärkeänä, että julkisuuslain uudistaminen toteutetaan tältäkin osin mahdollisimman nopeasti.

30 § Salassapidon toteuttaminen

KKV pitää ehdotuksen tuomista lain tasolle hyvänä uudistuksena. Virasto näkee ehdotetun säännöksen ja perustelujen perusteella jäävän kuitenkin epäselväksi, milloin on ilmeistä, että asiarekisteriin merkitty asianosaisen tai muun asiaan osallisen yksilöimiseksi tarpeellinen tieto muuhun viranomaisen asiakirjaan merkittyjen tietojen kanssa ilmaisee ehdotetussa säännöksessä tarkoitetun salassa pidettäväksi säädetyn tiedon. Virasto pyytääkin tarkentamaan sitä, minkä tiedon varassa yksittäisen virkamiehen on tarkoitus pystyä tekemään arvio luovutusrajoituksen soveltumisesta, esimerkiksi mistä virkamies voi päätellä, millä tunnistetiedoilla tietopyytjä pystyy yksilöimään asianosaisen tai muun asiaan osallisen. Viraston näkemyksen mukaan ilmeisyysedellytys asettaa kynnyksen varsin korkealle. Lisäksi virasto pyytää lisää konkreettisia esimerkkejä tilanteista, joissa luovutusrajoitus voisi soveltua.

KKV tuo lisäksi esiin tietopyyntötilanteisiin liittyvän käytännön ongelman: Tietopyytäjän ei tarvitse pääsääntöisesti selvittää henkilöllisyyttään eikä perustella pyyntöään. Lisäksi ehdotetun 14 §:n mukaan, jos tiedon pyytäjällä ei ole velvollisuutta selvittää henkilöllisyyttään, asiarekisteriin ei tiedonhallintalain 26 §:stä poiketen tarvitse rekisteröidä asian vireille panijaa. Virastolle saapuu runsaasti tietopyyntöjä kohdistuen muun muassa kuluttajailmoituksiin. Kuluttajailmoituksia pyydetään virastolta toisinaan ilman henkilötietoja ja toisinaan nimenomaisesti henkilötietoineen. Virasto tunnistaa perusteluissa mainitun tilanteen, jossa salassa pidettävät tiedot olisi mahdollista saada selville tekemällä erilliset tietopyynnöt ja yhdistämällä aiemmin luovutetusta asiakirjasta saatuja tietoja asiarekisterin tietoihin. KKV näkee myös mahdollisena, että tietopyyntöjen tekijät käyttävät eri sähköpostiosoitteita erilaisten tietopyyntöjen tekemiseen, esimerkiksi siten, että henkilö pyytää ensin yhdestä osoitteesta ilmoituksia ilman tunnistetietoja ja myöhemmin toisesta osoitteesta nimenomaisesti tunnistetietoina olevia kuluttajien henkilötietoja.

Viranomaisella ei ole viraston näkemyksen mukaan edellytyksiä tai toimivaltaakaan selvittää sitä, onko jälkimmäisen tietopyynnön tekijällä tosiasiallisesti ensimmäisellä tietopyynnöllä saatu aineisto käytössään, jos viestit ovat tulleet eri sähköpostiosoitteista, eikä ole perustetta epäillä sitä, etteikö henkilötietojen käsittely menisi esimerkiksi kotitalouspoikkeuksen piiriin. Siten virasto näkee tarpeen selkeyttää edelleen sitä, mitä ehdotus käytännössä tarkoittaa tämän jälkikäteisen yhdistämisen ongelman näkökulmasta ja voiko viranomaisella määrittää salassapidon toteutuksen tavan. Voiko ehdotus tarkoittaa sitä, että jälkikäteisen yhdistämisen estämiseksi ja pyytäjien yhdenvertaisuuden varmistamiseksi osajulkisesta aineistosta voidaan olla luovuttamatta sekä salassa pidettävät tiedot että asiarekisterin tunnistetiedot? Mihin saakka viranomaisella tulee pystyä arvioimaan jälkikäteisen yhdistämisen mahdollisuutta ja miten tämä suhteutuu säännöksessä ehdotettuun salassapidon murtumisen ilmeisyyden edellytykseen?

7 luku

37 § Salassa pidettävien tietojen antaminen ulkomaan viranomaiselle ja kansainväliselle toimielimelle

KKV haluaa nostaa esiin myös julkisuuslain ja kuluttaja-asiamiestä velvoittavan CPC-asetuksen yhteensovittamisen haasteet. Euroopan kuluttajansuojaviranomaisten yhteistyötä koskevan CPC-asetuksen (Consumer Protection Cooperation) rajat ylittävää yhteistyötä koskevat velvoitteet ja kansalliset säännökset tulivat voimaan 15.7.2020. Kansainvälinen yhteistyö tapahtuu yhteisessä sähköisessä tietokannassa, IMI-järjestelmässä. Rajat ylittävään yhteistyöhön ja IMI:ssä välitettäviin tietoihin liittyy ongelmia niiltä osin, kun CPC-asetus on tulkinnanvarainen ja osin ristiriidassa Suomen julkisuuslain kanssa.

CPC-asetus on EU-asetuksena suoraan kuluttaja-asiamiestä velvoittavaa oikeutta. CPC-asetuksen artiklat 13 ja 14 edellyttävät toimittamaan riittävän näytön toisen jäsenmaan viranomaiselle asian käsittelyä varten. Toimitettava näyttö saattaa sisältää julkisuuslain nojalla salassa pidettäviä ja tietosuoja-asetuksen nojalla arkaluonteisia henkilötietoja tai liikesalaisuuksia sisältäviä asiakirjoja. 33 artiklassa puolestaan säädetään tietojen käytöstä, paljastamisesta ja salassapitovelvollisuudesta yhteisissä järjestelyissä. KKV kiinnittääkin oikeusministeriön huomiota siihen, että seuraavassa CPC-asetuksen uudistuksessa olisi syytä huomioida CPC-asetuksen artiklat 13,14 ja 33 suhteessa perusoikeuksien rajoittamiseen liittyviin tarkkarajaisuus- ja täsmällisyysvaatimuksiin sekä Suomen julkisuuslakiin.

38 § (Salassapidon lakkaaminen)

KKV on uudistustyön aiemmassa vaiheessa tuonut esiin huolen siitä, että erityisesti viraston kilpailuvalvontaan liittyy tilanteita, joissa voimassa olevan ja nyt ehdotetun säännöksen 25 vuoden salassapitoaikaa ei voida pitää riittävänä (mm. KKV:n 10.5.2021 päivätty lausunto viranomaisten ja julkista tehtävää hoitavien kokemuksista julkisuuslain toimivuuteen ja julkisuusperiaatteen toteuttamiseen liittyen, lausuntopyyntö 20.4.2021, VN/27452/2020). KKV uudistaa huolensa ja

nostaa tässä esiin erityisesti kilpailunrajoituksesta virastolle tietoja antaneen luonnollisen henkilön henkilöllisyyden salassa pitämisen määräajan. Kun huomioidaan ehdotuksessa muualla tunnistettu korostunut tarve suojella ilmoituksen tekijän henkilöllisyyttä (ehdotetun 10.2 §:n 8 kohta), KKV esittää edelleen arvioitavaksi, tulisiko myös tämän tiedon salassapitoaika pidentää 50 vuoteen. Voitaneen pitää selvänä nykyisten työurien pituus huomioiden, ettei 25 vuoden salassapitoaika ole käytännössä riittävän pitkä takaamaan luonnollisen henkilön suojaksi säädettyä henkilöllisyyden salassapitoa.

8 luku

40 § Maksut

KKV pitää sekä nykyisen että ehdotetun säännöksen ja perusteluiden perusteella edelleen epäselvänä sitä, milloin salassa pidettävät tai luovutusrajoituksen alaiset tiedot ovat vaivatta poistettavissa tai peitettävissä. Virasto pyytää antamaan esimerkkejä selventämään edelleen sitä, mitä tarkoitetaan tavanomaisella työllä ja sen ylittämällä, milloin pyydetty asiakirja-aineisto on laaja tai milloin aineistossa on paljon salassa pidettävää tietoa sen eri osissa. Lisäksi virasto pyytää kannanottoa siihen, voidaanko vaivattomuutta arvioida suhteessa säädettyihin määräaikoihin.

Lisäksi KKV nostaa esiin epäselvyyden, johon Eduskunnan oikeusasiamies on kiinnittänyt huomiota lausunnossa EOAK/2808/2021 voimassa olevan lain osalta: osittain salassa pidettävä asiakirja näyttää ehdotuksessa kuuluvan 8 §:n piiriin, mutta 8 §:ää ei ole mainittu maksuja koskevassa säännöksessä, vaan esimerkiksi 3 momentissa säännellään tiedon antamisesta 7, 10 ja 11 §:n nojalla.

Muut huomiot

Muut mahdolliset huomionne?

-

Kemppi Kirsi
Kilpailu- ja kuluttajavirasto